

Utredning av juridiska frågor och beredningens förslag till ERS 2026

Kommunfullmäktige har genom återremiss beslutat att ärendet ska kompletteras med en utredning av de delar av promemorian som berör juridiska frågor och beredningens förslag till ERS 2026. Utredningen avgränsas till de frågor som framgår i återremissen och utgör underlag för det fortsatta ställningstagandet i ärendet.

Borgerliga förrättare

I beredningens förslag till ERS 2026 finns bestämmelser om ersättning till borgerliga vigsel- och begravningsförrättare. Sådana bestämmelser finns även med i nu gällande ersättningsreglemente ERS 2022. Reglerna i ersättningsreglementet ska omfatta förtroendevalda. Borgerliga vigsel- och begravningsförrättare är inte förtroendevalda, se KL 4 kapitlet 1 §. Bestämmelserna om borgerliga förrättare bör därför utgå (37–39 §§ i beredningens förslag till ERS 2026).

För det fall beslut fattas om att ta bort bestämmelserna om borgerliga förrättningar från ersättningsreglementet behöver kommunen fatta separata beslut om ersättning ska utgå till borgerliga förrättare.

Ovanstående ändringar har lagts till i ett reviderat förslag till ersättningsreglemente 2026.

Arvodesnivåer

I promemorian konstateras att 24 och 27 §§ behöver revideras för att säkerställa deras förenlighet med gällande rätt. Bestämmelserna innehåller begreppen ”grupper” och ”majoritet” utan att dessa definieras närmare vare sig i reglementet eller i lagstiftningen. Vidare aktualiseras frågor om delegation, varför det bör förtydligas att beslut om ersättningar ska fattas av kommunfullmäktige.

Minsta möjliga förändringar

Nedan finns en tabell med föreslagna förändringar i 24 och 27 §§. De föreslagna ändringarna är de minsta möjliga ändringarna som bedöms krävas för att bestämmelserna inte ska strida mot lag. Ändringarna är inte avsedda att ändra sakinnehållet i beredningens förslag till ERS 2026, utan syftar endast till att

tydliggöra hur paragraferna ska tillämpas. Sammanfattningsvis handlar det om följande ändringar:

- ”Majoritetens egna beslut” byts ut till ”kommunfullmäktiges beslut”. Det är inte definierat vad som avse med ”majoriteten” och i promemorian lyfts det upp att det är mycket tveksamt om kommunfullmäktige har möjlighet att delegera dessa beslut till annan. Förslaget är därför att det framgår att det är kommunfullmäktige som fattar beslutet.
- Det saknas en definition av ordet ”grupp” i ERS 2026 och i kommunallagen. Därför föreslås ett tillägg om att kommunfullmäktige beslutar om antalet grupper.
- Kommunfullmäktige väljer oppositionsråd och oppositionsgruppleddare och därför har det i förslaget tagits bort att oppositionen väljer.

I tabellen nedan finns beredningens förslag till ERS 2026 i den vänstra kolumnen. Föreslagna ändringar finns i den högra kolumnen. Det som är ändrat är skrivet i kursiv stil med blå text.

Beredningens förslag till ERS 2026	Föreslagen ändring
24 §	
Ordförande i kommunstyrelsen har en tjänstgöring på 100 % av heltid. 1:e vice ordförande minst 23%, med en ytterligare arvodesdel på 17 % som fördelas efter majoritetens egna beslut. 2:e vice ordförande: 75 % om oppositionspartierna utgör en grupp. Arvodet kan delas 40 % till oppositionsråd och 35% till oppositionsgruppleddare. 80 % om oppositionspartierna utgör två grupper. Arvodet kan delas 40 % till oppositionsråd och 40 % till oppositionsgruppleddare.	Ordförande i kommunstyrelsen har en tjänstgöring på 100 % av heltid. 1:e vice ordförande minst 23%, med en ytterligare arvodesdel på 17 % som fördelas efter <i>kommunfullmäktiges</i> beslut. 2:e vice ordförande: 75 % om oppositionspartierna utgör en grupp. Arvodet kan delas 40 % till oppositionsråd och 35% till oppositionsgruppleddare. 80 % om oppositionspartierna utgör två grupper. Arvodet kan delas 40 % till oppositionsråd och 40 % till oppositionsgruppleddare. <i>Kommunfullmäktige beslutar om oppositionspartierna utgör en eller två grupper.</i>

27 §	
I det fall oppositionen i kommunstyrelsen väljer att dela uppdraget som oppositionsråd med oppositionsgruppleddaren ska gruppleddaren ha en tjänstgöring på minst 35 % av heltid. Oppositionsgruppleddarens uppdrag är att i samarbete med oppositionsrådet hålla oppositionen uppdaterad om styrelsens arbete.	<i>Om uppdraget som oppositionsråd och oppositionsgruppleddare innehas av olika personer ska gruppleddaren ha en tjänstgöring på minst 35 % av heltid i enlighet med 24 §.</i> Oppositionsgruppleddarens uppdrag är att i samarbete med oppositionsrådet hålla oppositionen uppdaterad om styrelsens arbete.

Ovanstående ändringar har lagts till i det reviderade förslaget till ersättningsreglemente 2026.

Förslag på ytterligare justeringar

Bedömningen är att om ändringar görs i enlighet med ovanstående förslag så skulle bestämmelserna inte stå i strid med lag. Bestämmelserna skulle dock fortsatt vara otvetydigt utformade och det finns tveksamheter om de är möjliga att tillämpa och därmed juridiskt hållbara.

För att säkerställa ett juridiskt hållbart och tillämpligt reglemente skulle därför ytterligare ändringar behöva göras. Dessa ytterligare ändringar är inte heller avsedda att ändra sakinhållet i beredningens förslag till ERS 2026, utan syftar endast till att tydliggöra hur paragraferna ska tillämpas. Sammanfattningsvis handlar det om följande ändringar:

- Språkliga justeringar behövs för att anpassa terminologin till övriga paragrafer i reglementet. Det behövs även för att minimera risken för tolknings- eller tillämpningsproblem genom att skriva fullständiga meningar med korrekta syftningar. Exempelvis föreslås att ordet "arvode" byts ut mot "tjänstgöring" i 24 §. Ordet tjänstgöring används i första meningen 24 § och i övriga bestämmelser i ERS (se även 14 §).
- Det framgår inte att 2:e vice ordförande är oppositionsråd (jfr ERS 2022). Det bör läggas till för att undvika tolkningsproblem.
- Det bör vara tydligt att separata beslut krävs från kommunfullmäktige och att avsikten är att besluten ska vara långsiktiga för att skapa stabilitet.
- Skrivningarna om oppositionsgruppleddare och oppositionsråd är otvetydiga i sin rollfördelning och därför bör det tydliggöras att rollen som oppositionsgruppleddare kan innehas av oppositionsrådet.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av beredningens förslag till ERS 2026 har redogjorts för i promemorian. Det reviderade förslaget till ERS 2026 innebär ingen nämnvärd förändring av den tidigare analysen.

Övriga konsekvenser

Oavsett om någon av de föreslagna ändringarna genomförs innebär utformningen av 24 och 27 §§ en risk för jävssituationer i samband med kommunfullmäktiges separata beslut. Skälet är att besluten avser ersättningar till personer som redan innehar uppdrag som förtroendevalda.

Även frågor om bestämmelsernas tolkning och tillämpning kan ge upphov till jävsproblem. Om sådana frågor kräver avgörande av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige kan det uppstå situationer där förtroendevalda är förhindrade att delta i beslutet, eftersom frågan påverkar deras egna ekonomiska intressen.